


**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ

 **Н. Л. Замкова**

26 06 2020

МІКРОЕКОНОМІКА

MICROECONOMICS

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр»	/ «bachelor»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»	/ «Social and behavioral sciences»
Спеціальність	051 «Економіка»	/ «Economics»
Освітня програма	«Економіка бізнесу»	/ «Business Economics»

Розробники: Юрчик І.Б. канд. екон. наук

Гарант освітньої програми «Економіка бізнесу» - Супрун С.Д., канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин від 17 лютого 2020 р. пр. № 02; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 17 лютого 2020 р. № 02; на засіданні вченої ради інституту 26 червня 2020 р. пр. № 6.

Рецензенти: внутрішній рецензент – Павлюк Т.І., канд. екон. наук, доцент
зовнішній рецензент – Хаєцька О.П., канд. екон. наук, доцент
кафедри економіки ВНАУ

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 02.07.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,57.
Обл.-вид. арк. 1,20. Тираж 5. Зам. № 109.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Розвиток ринкових відносин та здійснення економічних реформ в національній економіці зумовлюють потребу у фахівцях, які володіють глибокими економічними знаннями щодо основних закономірностей та принципів функціонування економічних систем, базових методів пізнання, аналізу економічних явищ і процесів, мають практичні навички дослідження та прогнозування поведінки суб'єктів економічних відносин.

Метою вивчення дисципліни «Мікроекономіка» є формування у майбутніх фахівців методологічної бази мікроекономічного аналізу поведінки суб'єктів ринку.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» для освітньої програми «Економіка бізнесу» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні завдання і проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення в сфері бізнес-діяльності чи у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та реалізації інноваційних рішень в умовах невизначеності, застосування інноваційних технологій та новітніх програмних продуктів.

- загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

- фахові компетентності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики б держави.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудоу відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Мікроекономіка» полягають:

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких дисциплін, як «Політична економія», «Просторова економіка», «Макроекономіка» та передувє вивченню економічних дисциплін професійного спрямування..

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переведення поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Теми	Кількість навчальних годин				Форми контролю знань
	Всього	з них			
		лекції	практ. заняття	СРС	
Тема 1. Вступ до мікроекономіки. Предмет та метод.	11	2	2	7	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 2. Корисність економічного блага. Економічний вибір.	15	4	4	7	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 3. Аналіз поведінки споживача.	11	2	2	7	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 4. Попит та пропозиція.	10	2	2	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 5. Теорія еластичності.	12	2	4	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 6. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства.	12	2	4	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 7. Витрати виробництва.	12	2	4	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції.	14	4	4	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 9. Монопольний ринок.	12	2	4	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 10. Ринок монополістичної конкуренції.	12	2	4	6	УО, Т, Р, КТ
Тема 11. Олігополістична структура ринку	12	2	4	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 12/13. Утворення похідного попиту. Ринок праці.	12	2	4	6	УО, Т, Р, КТ
Тема 14. Ринок капіталу.	12	2	4	6	УО, Т, Р, КТ
Тема 15. Економічна ефективність та добробут.	12	2	4	6	УО, Т, Р, РСЗ
Тема 16. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та громадські блага.	11	2	2	7	УО, Т
Всього	180/6	34	52	94	
Підсумковий контроль					ЕП

Умовні позначення: КТ- комп'ютерне тестування, УО- усне опитування, ЕП- екзамен письмовий, РСЗ- розв'язування ситуаційних задач, Р- реферат, Т- тестування

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни.

Тема 1. Вступ до мікроекономіки. Предмет і метод

Мікроекономіка як складова економічної теорії. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість економічного блага. Координація вибору: стихійний порядок та ієрархія.

Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки. Предмет дисципліни. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Індивід. Домашнє господарство. Фірма. Держава.

Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. Метод порівняльного аналізу; граничний аналіз; позитивний та нормативний аналіз. Мікроекономічний інструментарій: графіки, лінійні та нелінійні залежності, математичне моделювання.

Мета, завдання і зміст дисципліни. Мета та завдання мікроекономіки. Застосування та межі мікроекономічної теорії.

РОЗДІЛ I. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Тема 2. Корисність економічного блага. Економічний вибір

Корисність і уподобання в економічній теорії. Економічні блага. Економічні потреби. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності.

Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага.

Уподобання споживача. Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Окремі випадки кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ, пара «нейтральне благо – благо з додатною корисністю»). Гранична норма заміщення.

Бюджетне обмеження споживача. Модель можливого. Поняття нахилу бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача, системи оподаткування, субсидій, квот тощо на положення бюджетної лінії. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача.

Рівновага споживача: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації. Вибір оптимального споживчого кошика. Методи знаходження точки рівноваги.

Тема 3. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Функції Торнквіста.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна-споживання». Крива індивідуального попиту. Поняття звичайних благ та благ Гіффена.

Ефект заміни та ефект доходу. Взаємодія ефектів заміни та доходу.

Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.

РОЗДІЛ II. ПОПИТ, ПРОПОЗИЦІЯ ТА ЇХ ВЗАЄМОДІЯ

Тема 4. Попит та пропозиція

Попит та закон попиту. Ринковий попит як сума індивідуальних попитів (означення, побудова графіків). Закон попиту, функція попиту, крива попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

Пропозиція та закон пропозиції. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз).

Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту та пропозиції. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника.

Практичне застосування аналізу рівноваги: встановлення мінімуму заробітної плати, стелі цін, податки, квоти та тарифи, державний та приватний сектор. Нецінове нормування дефіциту. Акцизні податки та максимізація акцизного збору.

Тема 5. Теорія еластичності

Поняття «еластичності» для загального випадку. Концепція еластичності взаємозв'язаних показників.

Еластичність попиту. Основні властивості еластичності. Оцінка еластичності зростаючої та спадної функції. Еластичність ступеневої функції. Дуговий метод розрахунку еластичності.

Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом. Зв'язок між еластичністю попиту за власною ціною блага та доходом виробника.

Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

РОЗДІЛ III. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ФІРМИ: ВИРОБНИЦТВО І ВИТРАТИ

Тема 6. Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства

Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткотерміновий та довготерміновий періоди функціонування фірми.

Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Основні властивості виробничих функцій.

Сукупний, середній та граничний продукт у короткотерміновому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.

Двофакторна виробнича функція. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів.

Зміна технології, зміна масштабу виробництва у довготерміновому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу виробництва.

Тема 7. Витрати виробництва

Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Витрати виробництва у короткотерміновому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Означення, графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат, точки мінімуму та їх взаємне розташування. Закон зростаючих граничних витрат.

Витрати виробництва в довготерміновому періоді. Криві довготермінових витрат та їх види. Поняття ізокошти: означення, побудова, властивості. Карта ізокошт.

Рівновага виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації.

Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

РОЗДІЛ IV. ТЕОРІЯ РИНКОВИХ СТРУКТУР

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції

Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.

Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попиту на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Сукупний, середній та граничний дохід фірми, їх графічне відображення. Граничний дохід та його співвідношення з лінією попиту на продукцію фірми.

Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді. Максимізація прибутку. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми: графічний аналіз впливу ринкової ціни на взаємне розміщення кривих сукупних витрат, сукупного доходу та прибутку фірми – досконалого конкурента. Ринкова ціна та умови: прибутковості, беззбитковості, збитковості, повного згортання виробництва фірми (графічно). Пропозиція фірми та ринкова пропозиція.

Конкурентна стратегія фірми у довготерміновому періоді.

Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 9. Монопольний ринок

Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія.

Монопольний ринок у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна, та алгебраїчна інтерпретація). Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді.

Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.

Тема 10. Ринок монополістичної конкуренції

Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції: ознаки та умови функціонування.

Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткотермінова та довготермінова рівновага фірми (графічна інтерпретація).

Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні та негативні наслідки. Вплив рекламної діяльності на обсяги виробництва та витрати. Економічна доцільність реклами.

Суспільна ціна монополістичної конкуренції, порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монопольним ринком.

Тема 11. Олігополістична структура ринку

Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія: моделі Курно та Бертрана.

Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні та мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом: «витрати плюс ...». Основний зміст нецінової конкуренції.

Олігополія та економічна ефективність. Науково-технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.

РОЗДІЛ V. РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА

Тема 12. Похідний попит

Похідний попит. Взаємозв'язок ринку продукту та ринків факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит.

Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку продукту та на ринку факторів виробництва. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва.

Похідний попит та принцип оплати факторів. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва.

Тема 13. Ринок праці

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю.

Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Обґрунтування вибору робітника щодо праці та відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Особливості ринкової пропозиції праці. Рівновага на ринку праці.

Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво.

Контроль профспілок над пропозицією робочої сили та рівнем заробітної плати. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати

Тема 14. Ринок капіталу

Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу.

Попит та пропозиція капіталу. Поняття вибору у часі. Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами. Оптимальний вибір.

Попит та пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Поняття теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.

Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

РОЗДІЛ VI. ЗАГАЛЬНА РІВНОВАГА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ

Тема 15. Економічна ефективність та добробут

Аналіз ринкової рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Поняття загальної рівноваги за Парето.

Ефективність та економіка добробуту. Парето-ефективний стан економіки. Теорема суспільного добробуту. Критерії оцінки добробуту: утилітаристський критерій, критерій Роулза, критерій Хікса. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту: ефективність та справедливість.

Тема 16. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та громадські блага

Зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Поняття про зовнішні ефекти. Позитивні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо корегування (графічна інтерпретація). Негативні зовнішні ефекти їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо керування (графічна інтерпретація). Суспільні та приватні витрати (вигоди). Корируючі податки та субсидії. Теорема Коуза.

Громадські блага і громадський вибір. Поняття громадських благ. Приватні та громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Особливості формування попиту, пропозиції та ціни рівноваги. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

Економічна роль держави у ринковій економіці. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Теорія суспільного вибору: способи прийняття рішень та проблема ефективності.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час
<p>Розуміти: сутність і мету мікроекономічного аналізу, його концептуальної основи; місце мікроекономіки у загальній теоретичній економіці, роль цієї галузі знань у формуванні методологічної, термінологічної та інструментальної бази прикладної економіки.</p> <p>Вміти: визначити основні проблеми мікроекономіки та основні методи дослідження, якими користується мікроекономіка.</p>	<p>Тема 1: ВСТУП ДО МІКРОЕКОНОМІКИ. ПРЕДМЕТ ТА МЕТОД. Лекція № 1.</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. 2. Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки. 3. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. 4. Сфери застосування мікроекономічної теорії. <p>Література Основна: 1-8. Додаткова: 9-16.</p>	2
	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Координація вибору: стихійний порядок та ієрархія. 2. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. 3. Споживач. Фірма. Держава. 4. Концепція «людини економічної». 5. Поняття «ефекту Робін Гуда». 	7
	<p>Практичне заняття № 1.</p> <p>Практичне заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість економічного блага. 2. Принцип раціональної поведінки особи. Поняття економічної ефективності. 3. Мікроекономічний інструментарій: графіки, лінійні та нелінійні залежності, математичне моделювання. 4. Методи порівняльного та граничного аналізу, позитивний та нормативний аналіз. 	2

<p>Розуміти: сутність теорії поведінки споживача, механізм витрощання споживачами своїх доходів з метою досягнення якнайкращого задоволення своїх потреб в умовах обмежених бюджетних можливостей.</p> <p>Вміти: обчислювати показники сукупної та граничної корисності, графічно інтерпретувати їх динаміку; моделювати раціональний вибір споживача з позицій кардиналістського та ординалістського підходів, обчислювати граничну норму заміщення, виконувати графічну побудову кривих байдужості та бюджетної лінії.</p>	<p>Тема 2: КОРИСНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО БЛАГА. ЕКОНОМІЧНИЙ ВИБІР.</p> <p>Лекція № 2.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. 2. Модель бажаного або карта кривих байдужості. Криві байдужості та їх властивості. Гранична норма заміни. 	2
	<p>Лекція № 3.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модель можливого або бюджетне обмеження споживача. 2. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретації. <p>Література Основна: 1-8. Додаткова: 9, 11,16</p>	2
	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закони Госена. 2. Ординальна (порядкова) та кардинальна (кількісна) концепції корисності. 3. Рівняння рівноваги споживача: ординалістський та кардиналістський підходи. 	7
	<p>Практичне заняття № 2.</p> <p>Практичне заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. 2. Криві байдужості та їх властивості. Карта кривих байдужості. 3. Гранична норма заміщення. 	2
<p>Практичне заняття № 3.</p> <p>Практичне заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Окремі випадки кривих байдужості: для взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. 2. Бюджетне обмеження споживача. 3. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація. 	2	

<p><u>Розуміти:</u> алгоритм проведення всебічного аналізу впливу зміни доходу та цін на вибір споживача.</p> <p><u>Вміти:</u> виконувати графічну побудову ліній “доход-споживання”, “ціна-споживання”, кривої Енгеля, кривої індивідуального попиту, вміти графічно виділити ефект доходу та ефект заміщення за умови зміни економічних умов.</p>	<p align="center">Тема 3: АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА. Лекція №4.</p> <p>План лекції: 1. Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання» для нормальних, нейтральних товарів та товарів нижчої споживчої цінності. Криві Енгеля. Функції Торнквіста. 2. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна-споживання». Крива індивідуального попиту. 3. Ефект заміни та ефект доходу, їх взаємодія. Поняття звичайних благ та благ Гіффена. Література Основна: 1-7 Додаткова: 10-13.</p>	2
	<p align="center">Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <p>1. Розширене бюджетне обмеження як основа побудови функції індивідуального попиту в ординалістській теорії корисності. 2. Зміна цін і добробут споживача. 3. Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком.</p>	7
	<p align="center">Практичне заняття № 4.</p> <p>Питання до заняття 1. Крива «дохід-споживання» для різних типів благ. Криві Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. 2. Крива «ціна-споживання». Побудова кривої індивідуального попиту споживача. 3. Парадокси закону попиту.</p>	2
<p><u>Розуміти:</u> механізм попиту та пропозиції на конкурентному ринку, механізм формування ринкової рівноваги, особливості впливу цінових та нецінових детермінант на попит та</p>	<p align="center">Тема 4: ПОПИТ ТА ПРОПОЗИЦІЯ. Лекція №5.</p> <p>План лекції: 1. Попит та пропозиція, їх взаємодія. 2. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). 3. Поняття надлишку споживача та надлишку виробника. Література Основна: 1-8. Додаткова: 12-16.</p>	2

<p>пропозицію. Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та пропозиції, ілюструвати зміну обсягів попиту та пропозиції, а також зміну попиту чи пропозиції; аналізувати вплив зміни попиту та пропозиції на стан рівноваги, практично застосовувати аналіз рівноваги до проблем, пов'язаних з державним втручанням у дію ринкового механізму.</p>	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Практичне застосування аналізу рівноваги. 2. Регулювання цін та дефіцит. 3. Максимізація акцизного збору. 	6
<p>Розуміти: зміст еластичності взаємопов'язаних показників, застосування концепції еластичності на практиці. Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та пропозиції з урахуванням коефіцієнта еластичності, розраховувати коефіцієнт еластичності для різних типів благ.</p>	<p>Практичне заняття № 5.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попит та закон попиту. Функція попиту, крива попиту. Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). 2. Пропозиція та закон пропозиції. Функція пропозиції, крива пропозиції. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). 3. Взаємодія попиту та пропозиції. Поняття рівноваги, надлишку, дефіциту. Ціна рівноваги та обсяг рівноваги. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія попиту та пропозиції. 	2
<p>Розуміти: зміст еластичності взаємопов'язаних показників, застосування концепції еластичності на практиці. Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та пропозиції з урахуванням коефіцієнта еластичності, розраховувати коефіцієнт еластичності для різних типів благ.</p>	<p>Тема 5: ТЕОРІЯ ЕЛАСТИЧНОСТІ.</p> <p>Лекція №6.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еластичність попиту за власною ціною блага, доходом виробника та ціною іншого блага (перехресна еластичність) 2. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, за цінами факторів виробництва. <p>Література</p> <p>Основна: 1-8. Додаткова: 10-15.</p>	2
<p>Розуміти: зміст еластичності взаємопов'язаних показників, застосування концепції еластичності на практиці. Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та пропозиції з урахуванням коефіцієнта еластичності, розраховувати коефіцієнт еластичності для різних типів благ.</p>	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Практичне застосування концепції перехресної еластичності попиту в обґрунтуванні цінової політики. 	6
<p>Розуміти: зміст еластичності взаємопов'язаних показників, застосування концепції еластичності на практиці. Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та пропозиції з урахуванням коефіцієнта еластичності, розраховувати коефіцієнт еластичності для різних типів благ.</p>	<p>Практичне заняття №6.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція еластичності взаємопов'язаних показників. 2. Еластичність попиту за власною ціною блага. 3. Еластичність попиту за доходом виробника. 	2
<p>Розуміти: зміст еластичності взаємопов'язаних показників, застосування концепції еластичності на практиці. Вміти: виконувати графічну побудову лінії попиту та пропозиції з урахуванням коефіцієнта еластичності, розраховувати коефіцієнт еластичності для різних типів благ.</p>	<p>Практичне заняття №7.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еластичність попиту ціною іншого блага (перехресна еластичність). 2. Еластичність пропозиції за факторами впливу. 	2

<p>Розуміти: роль і місце підприємства (фірми) у життєдіяльності сучасного суспільства, мати чіткі уявлення про нього як про ринково-виробничу систему; осмислити взаємозв'язок найважливіших параметрів підприємства як мікроекономічної моделі.</p> <p>Вміти: за допомогою карти ізокост та карти ізоквант здійснити вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат чи максимізації випуску, межі розширення виробництва у короткостроковому періоді та оптимальний шлях його розвитку в довгостроковому періоді.</p>	<p>Тема 6: ТЕОРІЯ ГРАНИЧНИХ ПРОДУКТІВ ТА МІКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА. Лекція №7.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як суб'єкт ринку. Економічні періоди функціонування фірми. 2. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології. Властивості виробничої функції. 3. Сукупний, середній та граничний продукт у короткостроковому періоді. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. 4. Зміна технології, зміна масштабу виробництва у довготривалому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу виробництва. <p>Література Основна: 1-8. Додаткова: 11-16.</p>	2
	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміна технології, зміна масштабу у довготривалому періоді. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу. 2. Концепція X - ефективності. 	6
	<p>Практичне заняття №8.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виробнича функція та її властивості: основні положення теорії виробництва. 2. Сукупний, середній і граничний продукти. Стадії виробництва в короткостроковому періоді. <p>Практичне заняття №9.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ізокванта. Карта ізоквант. 2. Гранична норма технологічної заміни. 3. Постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу виробництва. 	2 2

<p>Розуміти: взаємозв'язки функції виробництва та функції витрат у короткостроковому та довгостроковому періодах, принцип зростання граничних витрат (зниження дохідності) та його прояв у коротко- та довгостроковому періодах.</p> <p>Вміти: обчислювати витрати виробництва та виконувати економічні обґрунтування вибору мінімально ефективного розміру підприємства та оптимальної потужності діючого підприємства.</p>	<p align="center">Тема 7: ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА. Лекція №8.</p> <p>План лекції: 1. Поняття і види витрат виробництва. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. 2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Закон зростаючих граничних витрат. 3. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Поняття ізокошти. Карта ізокошт. 4. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації.</p> <p>Література Основна: 1-8. Додаткова: 12,14,16.</p>	2
	<p align="center">Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <p>1. Траєкторія розвитку виробничої діяльності фірми. 2. Концепція мінімально-ефективного розміру підприємства.</p>	6
	<p align="center">Практичне заняття №10.</p> <p>Питання до заняття 1. Поняття витрат та їх види. 2. Характер зміни витрат виробництва в короткотривалому та довготривалому періодах. 3. Розрахунки витрат підприємства.</p>	2
	<p align="center">Практичне заняття №11.</p> <p>Питання до заняття 1. Карта ізокошт та карта ізоквант. Вибір на їх основі комбінації факторів виробництва, що: мінімізує витрати виробника на виготовлення заданого обсягу продукції; максимізує обсяг виробництва за заданого обсягу витрат. 2. Рівновага виробника.</p>	2

<p>Розуміти: цілі підприємства у короткостроковому періоді; універсальні правила поведінки підприємства (вибір оптимальних обсягів виробництва) за умов зміни ринкової ситуації; механізм встановлення рівноваги підприємства та галузі за виникнення економічних прибутків або збитків.</p> <p>Вміти: визначати обсяги випуску продукції, що максимізують прибуток чи мінімізують збитки або забезпечують беззбиткову роботу; обчислювати сукупний прибуток і прибуток на одиницю продукції, рівноважні ціни, величину пропозиції конкурентного підприємства; обґрунтовувати лінію поведінки підприємства за умов динамічності кон'юнктури ринку.</p>	<p>ТЕМА 8: РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ. Лекція № 9.</p> <p>План лекції: 1. Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки. 2. Характерні риси ринку досконалої конкуренції.. 3. Сукупний, середній та граничний доходи фірми, їх графічне відображення.</p>	2
	<p>Лекція № 10.</p> <p>План лекції: 1. Конкурентна стратегія фірми у короткостроковому періоді. Дослідження умов прибутковості та збитковості фірми. 2. Пропозиція фірми і галузі. 3. Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Умови довгострокової рівноваги.</p> <p>Література Основні: 1-29. Додаткові: 33-34, 38, 40, 54.</p>	2
	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу: 1. Обґрунтування рішень щодо розширення та згортання виробництва. 2. Економічна поведінка підприємств в сучасних умовах.</p>	6
	<p>Практичне заняття № 12.</p> <p>Питання до заняття 1. Характерні риси ринку досконалої конкуренції. 2. Рівновага фірми у короткостроковому періоді. Умови максимізації прибутку конкурентною фірмою.</p>	2
	<p>Практичне заняття № 13.</p> <p>Питання до заняття 1. Пропозиція фірми та галузі у довгостроковому періоді. 2. Аналіз ефективності ринку досконалої конкуренції.</p>	2

<p><u>Розуміти:</u> сутність теоретичної моделі чистої монополії, меодуку аналіз впливу на поведінку монополіста цінової еластичності попиту, особливостей формування пропозиції монополіста, способів досягнення та отримання ринкової влади монополіста у довгостроковому періоді.</p> <p><u>Вміти:</u> діагностувати монополю владу, визначати оптимальне для монополіста співвідношення ціни та обсягів випуску продукції; здійснювати техніко-економічні розрахунки, пов'язані із визначенням точки рівноваги фірми, точки беззбитковості, точки закриття..</p>	<p align="center">Тема 9: МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК. Лекція №11.</p> <p>План лекції: 1. Модель чистої монополії та її характеристика. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монополю ринку. 2. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія. 3. Монопольний ринок у короткостроковому періоді. Визначення ціни та обсягу виробництва (графічна, та алгебраїчна інтерпретація). Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Поняття цінової дискримінації. 3. Рівновага фірми-монополіста у довгостроковому періоді. <u>Література</u> Основна: 1-7. Додаткова: 13-18.</p>	2
	<p align="center">Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <p>1. Державне регулювання монополю діяльності. 2. Адміністративна монополія в неринковому середовищі, її наслідки.</p>	6
	<p align="center">Практичне заняття №14.</p> <p>Питання до заняття</p> <p>1. Поняття та ознаки чистої монополії. 2. Максимізація прибутку монополю фірмою у коротко- та довгостроковому періодах 3. Поняття та умови здійснення цінової дискримінації.</p>	2
	<p align="center">Практичне заняття №15.</p> <p>Питання до заняття</p> <p>1. Поняття та ознаки монополю владу. 2. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії.</p>	2

<p><u>Розуміти:</u> сутність та механізм функціонування реальних ринкових структур, що найбільше поширені в економічному середовищі розвинених країн.</p>	<p align="center">Тема10: РИНОК МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ. Лекція №12.</p> <p>План лекції: 1. Поняття та ознаки ринку монополістичної конкуренції. 2. Визначення ціни та обсягу виробництва фірмою-монополістичним конкурентом. 3. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції Література Основна: 1-8. Додаткова: 14-17.</p>	<p align="center">2</p>
	<p align="center">Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <p>1. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. 2. Диференціація продукту та його вдосконалення. 3. Економічна доцільність реклами. 4. Реклама і просування товару на ринки з монополістичною конкуренцією.</p>	<p align="center">6</p>
	<p align="center">Практичне заняття №16.</p> <p>Питання до заняття 1. Характерні риси ринку монополістичної конкуренції. 2. Визначення ціни та обсягу виробництва фірмою-монополістичним конкурентом. Короткострокова та довгострокова рівновага фірми на ринку галузі. 3. Суспільна ціна монополістичної конкуренції: порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції та монополістичним ринком.</p> <p align="center">Практичне заняття №17.</p> <p>Питання до заняття 1. Сутність та значення нецінової конкуренції. 2. Диференціація продукту та його вдосконалення. 3. Роль реклами у просуванні товару на ринок.</p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p>
<p><u>Розуміти:</u> сутність та механізм функціонування реальних ринкових структур, що найбільше поширені в економічному середовищі розвинених країн.</p> <p><u>Вміти:</u> обґрунтовувати цінову політику підприємства у взаємозв'язку зі ступенем</p>	<p align="center">Тема 11: ОЛІГОПОЛІСТИЧНА СТРУКТУРА РИНКУ Лекція №13.</p> <p>План лекції: 1. Загальні ознаки олігополії, причини виникнення та особливості поведінки на ринку. 2. Моделі олігополістичного ціноутворення: картель, цінова війна, «ламана крива попиту», лідерство в цінах; «витрати плюс». 3. Олігополія та економічна ефективність. Література Основна: 1-8. Додаткова: 10-15.</p>	<p align="center">2</p>

<p>диференціації продукту, визначати оптимальні обсяги випуску продукції, досліджувати формальні модулі олігополістичного ціноутворення, обґрунтовувати цінову політику олігополіста та стратегію його поведінки.</p>	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дуополія: моделі Курно та Бертрана. 2. Олігополістичні ринкові структури в Україні: можливості державного регулювання. 	6
	<p>Практичне заняття №18.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Олігополія, її сутність та основні ознаки. 2. Моделі олігополістичного ціноутворення. 	2
	<p>Практичне заняття №19.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості дуополії Курно. 2. Модель Бертрана. 3. Порівняльний аналіз з ринком досконалої конкуренції, монополістичної конкуренції та монопольним ринком. 	2
<p>Розуміти: сутність та механізм функціонування ринків факторів виробництва, особливості оформлення попиту та пропозиції на ринках ресурсів, механізм взаємодії попиту та пропозиції при утворенні цін на послуги праці, капітал, природні ресурси.</p> <p>Вміти: обчислювати показник граничного продукту у грошовому вимірі, визначати потребу у факторах виробництва згідно з правилами максимізації</p>	<p>Тема 12: УТВОРЕННЯ ПОХІДНОГО ПОПИТУ. Тема 13. РИНОК ПРАЦІ Лекція №14.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття похідного попиту. Взаємозв'язок ринків продуктів та ринків факторів виробництва. 2. Попит на працю за умови досконалоконкурентного ринку. Особливості формування індивідуальної пропозиції праці. Модель «праця-споживання-дозвілля». 3. Ринкові попит та пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Рівновага на ринку праці. 4. Ринок праці за умов досконалої та недосконалої конкуренції. <p>Література Основна: 1-8. Додаткова: 12-16.</p>	2
	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва. 2. Вартість граничного продукту та ціна фактора. 3. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. 4. Двостороння монополія на ринку праці. 	6

<p>прибутку та мінімізації витрат; обґрунтовувати вибір робітника щодо праці та дозвілля за допомогою моделі «споживання-праця-дозвілля».</p>	<p align="center">Практичне заняття №20.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Особливості ринків факторів виробництва. Похідний попит на фактори виробництва. Аналіз рівноваги фірми-виробника щодо споживання факторів виробництва. Побудова бюджетного обмеження окремого індивіда в просторі «праця-дозвілля-споживання». <p align="center">Практичне заняття №21.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Дослідження впливу зміни оплати праці на пропозицію праці. Поведінка фірми на ринку праці за досконалої конкуренції. Монополія та монопсонія на ринку праці. 	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p>
<p>Вміти: обчислювати поточну і майбутню вартість активів; обґрунтовувати інвестиційні рішення підприємства; визначати ціну землі, моделювати міжчасовий вибір домогосподарств</p>	<p align="center">Тема 14: РИНОК КАПІТАЛУ Лекція №15.</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> Капітал як фактор виробництва. Особливості формування попиту та пропозиції капіталу. Рівновага на ринку капіталу. Процентна ставка як рівноважна ціна капіталу. Реальна та номінальна процентні ставки. Земля як фактор виробництва. Особливості формування попиту та пропозиції землі. Земельна рента. Ринок землі. <p>Література Основна: 1-8. Додаткова: 9-14.</p>	<p align="center">2</p>
	<p align="center">Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> Вибір у часі. Загальна теорія економічної ренти. 	<p align="center">6</p>
	<p align="center">Практичне заняття №22.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Капітал як фактор виробництва: попит та пропозиція. Позичковий відсоток. Номінальна та реальна процентна ставка. Вплив ставки відсотку на обсяг і структуру капітальних товарів. 	<p align="center">2</p>
	<p align="center">Практичне заняття №23.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> Короткотривалі та довготривалі інвестиційні рішення фірми. Приклади практичного застосування дисконтованої вартості. Особливості формування попиту та пропозиції землі. Земельна рента. 	<p align="center">2</p>

<p>Розуміти: дію ринкового механізму загального врівноваження, вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економічній системі на стадіях виробництва, обміну та споживання і цілому в економіці.</p>	<p align="center">Тема 15: ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ДОБРОБУТ. Лекція №16.</p> <p>План лекції: 1. Поняття рівноваги. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку; 2. Економіка обміну та рівноваги 3. Ефективність у виробництві. 4. Загальна рівноваги та економіка добробуту.</p> <p>Література Основна: 1-5. Додаткова: 11-14.</p>	<p align="center">2</p>
<p>Вміти: показувати на конкретних прикладах взаємозв'язок ринків та ефект зворотного зв'язку, аналізувати ефективність розподілу ресурсів при обміні, у виробництві та в економіці (за допомогою діаграми Еджворта, кривої виробничих можливостей та кривої байдужості)</p>	<p align="center">Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <p>1. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва. 2. Вартість граничного продукту та ціна фактора.</p> <p align="center">Практичне заняття №24.</p> <p>Питання до заняття 1. Поняття загальної рівноваги економічної системи. 2. Рівновага в економіці обміну. Крива можливостей споживача.</p> <p align="center">Практичне заняття №25.</p> <p>Питання до заняття 1. Ефективність у виробничій сфері. Парето-оптимальний розподіл ресурсів. 2. Загальна рівновага та економіка добробуту.</p>	<p align="center">6</p> <p align="center">2</p> <p align="center">2</p>
<p>Розуміти: вплив загальної ринкової рівноваги на ефективність розміщення ресурсів у економіці; причини обмеженої спроможності ринкового регулювання; критерії оцінки добробуту.</p> <p>Вміти: оцінити зовнішній ефект і встановити спосіб його</p>	<p align="center">Тема 16: ДЕРЖАВА В МІКРОЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ: ЗОВНІШНІ ЕФЕКТИ ТА ГРОМАДСЬКІ БЛАГА. Лекція №17.</p> <p>План лекції: 1. Економічна роль держави в ринковій економіці. Необхідність втручання держави в економічні процеси за ринкових умов; 2. Зовнішні ефекти. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії. Теорема Коуза. 3. Громадські блага. Особливості формування попиту та пропозиції на громадські блага.</p> <p>Література Основна: 1-8. Додаткова: 10-14.</p>	<p align="center">2</p>

усунення; визначати оптимальну кількість громадського блага; представити та проілюструвати дію причин обмеженої спроможності ринкового механізму.	<p>Питання, що виносяться на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва. 2. Вартість граничного продукту та ціна фактора. 	7
	<p>Практичне заняття №26.</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Негативні та позитивні зовнішні ефекти. 2. Засоби корегування зовнішніх ефектів: податки та субсидії. 3. Характерні особливості громадських благ. Попит на громадські блага і їх пропозиція. 4. Теорія суспільного вибору в аналізі поведінки уряду. 	2
	Разом	180

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Герасименко А. Г., Квіцинська Н. В. *Мікроекономіка : опорний конспект лекцій*. Київ : КНТЕУ, 2016. 103 с.
2. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф. *Мікроекономіка. Практикум : навч. посібник. 3-тє вид., стер.* К. : Центр учбової літератури, 2010. 418 с.
3. *Макро-мікроекономіка: від теорії до практики : навч. посібник*. Львів : Новий світ-2000, 2011. 444 с. (Вища освіта в Україні).
4. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. *Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посібник. 2-ге вид., переробл. та доп. Електронні дані*. Київ : Центр учбової літератури, 2014. Систем. вимоги: Acrobat Reader. Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/CUL/Istoria_Ekonomiki_Mazeluh_2104.pdf.
5. *Мікроекономіка : опорний конспект лекцій / авт. О.Г. Гриценко*. К. : КНТЕУ, 2012. 82 с.
6. *Мікроекономіка : підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, А.І. Ігнатюк; За ред. В.Д. Базилевич*. – К. : Знання, 2007. – 677с.
7. Поплавська Ж. В., Крися О. Й. *Мікроекономіка. Теорія і практика управлінської економіки : навч. посібник. 2-ге вид., переробл. і допов.* К. : Алерта, 2012. 272 с.
8. Тарасевич В. М., Черченко О. Л., Горобець С. П., Давидов О. В., Донченко В. Ф. *Економічна теорія. Мікроекономіка : підручник / за ред. В. М. Тарасевича*. К. : Знання, 2012. 134 с.

Додаткові

9. Герасименко А. Г. *Мікроекономічний аналіз диференціації товарів як джерела ринкової влади*. Економіка України. 2013. №6. С.31–40.
10. Городецька М. О. *Особливості мікроекономічного моделювання*. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2016. № 2. С. 7–8.
11. Гриценко О., Рак Ю. *Модель впливу основних чинників на сукупний обсяг реалізації на ринку консалтингових послуг України*. Банківська справа. 2012. №2. С.28–42.
12. Деньга С. М. *Концепція генетичної моделі мікроекономічної системи*. Актуальні проблеми економіки. 2009. №2. С.4–10.
13. *Державне антимонопольне регулювання : підручник / за ред. В. Д. Лагутіна ; [В. Д. Лагутін, Ю. І. Боровик, О. В. Вертелева, А. Г. Герасименко, Л. С. Головка, Л. І. Дідківська, Н. В. Квіцинська, Л. Г. Кузьменко, А. І. Медведєв та ін.]*. К. : КНТЕУ, 2015. 480 с.
14. *Економічна теорія : навч. посібник / [Л. М. Касьяненко, В. В. Назаров, Л. А. Савченко, М. В. Глух, М. М. Касьяненко, Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко, В. В. Манзюк, Т. В. Рябокіль]*. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2015. Систем. вимоги: Acrobat Reader. Режим доступу: <http://10.0.2.150/docs/CUL/Ekonomichna teoriya Kasyanenko 2015.pdf>.

15. *Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / [Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко, В. В. Мартиненко, М. М. Теліщук, М. А. Корж, В. В. Нікончук, Т. В. Рябокони, М. О. Скорик]. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2015. Систем. вимоги: Acrobat Reader. Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/CUL/Ekonomichni_teorii_Matseluh_2015.pdf*
16. *Козак Ю. Г., Шаповал С. С., Кіро О. С., Заєць М. А., Барановська М. І., Боденчук Л. Б., Кравченко Є. В., Коноводченко Л. Я., Захарченко О. В., Курмиженко В. В. Основи економічної теорії : навч. посібник / за ред. Ю. Г. Козака, С. С. Шаповал. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2012. Систем. вимоги: Acrobat Reader. Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/CUL/Osnovi_ekonom_teorii_Kozak2012.pdf.*
17. *Корж Н. В. Корпоративний капітал: зміст, структура, особливості розвитку : монографія. Київ : Кондор, 2014. 208 с.*

Інтернет - ресурси

18. www.bank.gov.ua – Національний Банк України.
19. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України
20. www.me.gov.ua – Міністерство економіки України
21. www.kmu.gov.ua – Урядовий портал
22. www.rada.gov.ua - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України